



НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ

03022, м. Київ-22, вул Васильківська, 37. Для телеграм: Київ-22, НААН. Тел. 281-06-77

Факс: (044) 226-32-84. E-mail: prezid@ukr.net www.uaan.gov.ua

29.10.2015 № 112/119

На № 05-1978 від 08.10.2015

Голові Рахункової палати України
Магуті Р.М.

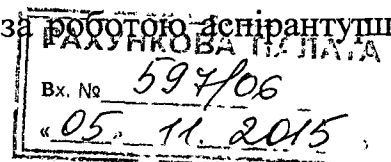
Щодо результатів аудиту ефективності

Шановний Романе Миколайовичу!

Національна академія аграрних наук розглянула рішення Рахункової палати про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Національній академії аграрних наук України на підготовку наукових кадрів від 08.09.2015 р. № 4-3.

Підготовка наукових кадрів у системі Національної академії аграрних наук здійснюється у 32 наукових установах, чисельність прийому для навчання в аспірантурі оптимізовано до 270 осіб та докторантурі до 15 осіб на рік. В останні роки дещо звужено мережу аспірантури і докторантури, в ряді установ організовано підготовку науковців за додатковими спеціальностями з перспективних напрямів дослідження – біотехнологія, фізіологія людини і тварин та інші. Більш широкого застосування набуває практика підготовки аспірантів за цільовими напрямками. Протягом двох останніх років скоротилася кількість аспірантів, які відраховувались до завершення повного курсу навчання. При 22 наукових установах функціонують спеціалізовані вчені ради із захисту дисертацій (15 докторських і 8 кандидатських), де проводиться захист із 46 спеціальностей. Щорічно захищається близько 160 здобувачів наукового ступеня кандидата наук і більше 20 докторів наук. Збільшилась частка випускників аспірантури, які працевлаштовані в установах мережі.

Національна академія аграрних наук щорічно забезпечує формування плану прийому до аспірантури і докторантури за державним замовленням, організовує та проводить конкурсний відбір виконавців державного замовлення, укладає державні контракти на підготовку наукових кадрів за державним замовленням, у яких зазначаються економічні та правові зобов'язання сторін, здійснює постійний контроль за роботою аспірантури і



с. 4434

докторантури, дотриманням науковими установами законодавства України у сфері підготовки наукових кадрів та використанням бюджетних коштів, що виділяються на зазначені цілі. Натуральні та вартісні показники щодо підготовки наукових кадрів відображаються в бюджетному запиті, паспорті бюджетної програми та у звітах про виконання паспорта бюджетної програми.

За результатами розгляду висновків аудиту Рахункової палати України, Національною академією аграрних наук вжиті заходи щодо усунення виявлених порушень і недоліків та забезпечення законності і ефективності використаних коштів державного бюджету, виділених НААН на підготовку наукових кадрів, а саме:

- надіслано до Міністерства аграрної політики та продовольства України проект відповідних змін до Статуту НААН (лист від 07.09.2015 р. №13-2/307) для винесення на розгляд Кабінету Міністрів України відповідно до Регламенту Кабінету Міністрів України;

- зобов'язано Відділ внутрішнього аудиту проводити внутрішній аудит використання коштів державного бюджету, виділених НААН на підготовку наукових кадрів.

- зобов'язано Відділ наукових кадрів та аспірантури забезпечити формування щорічного плану прийому до аспірантури і докторантури також і за спеціальним фондом державного бюджету (розпорядження НААН від 22.06.2015 р. № 36-р) з подальшим відображенням показників за загальним та спеціальним фондами в бюджетному запиті, паспорті бюджетної програми та у звіті про виконання паспорта бюджетної програми (розпорядження НААН від 30.07.2015 р. № 48-р);

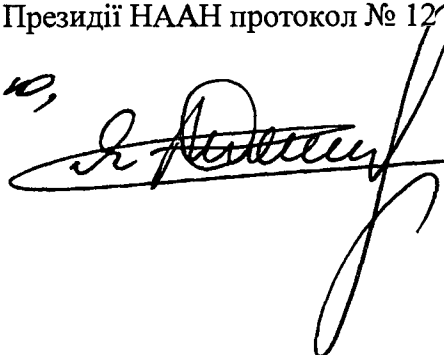
- Національною академією аграрних наук (Відділ наукових кадрів та аспірантури) організовано та забезпечено проведення конкурсного відбору виконавців державного замовлення (накази НААН №165-к від 14.07.2014 р. та №111-к від 19.08.2015 р. «Щодо затвердження складу Конкурсної комісії з відбору виконавців держзамовлення на підготовку наукових кадрів через аспірантуру та докторантуру в наукових установах НААН»; №177-к від 22.07.2014 р. та № 112-к від 25.08.2015 р. «Щодо затвердження рішення Конкурсної комісії із розподілу обсягів державного замовлення на підготовку наукових кадрів через аспірантуру та докторантуру в наукових установах НААН»), відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 20 травня 2013 р. № 363;

Результати аудиту були розглянуті на засіданні Президії Національної академії аграрних наук 21 жовтня 2015 року (постанова Президії НААН додається). Постанова направлена до наукових установ мережі НААН, що здійснюють підготовку наукових кадрів. Президія НААН здійснює контроль за усуненням виявлених порушень та запобігання їм надалі.

Додаток: копія постанови Президії НААН протокол № 12 від 21.10.2015 р. на 4 арк.

З повагою,

Президент



Я.М. Гадзало



НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

ПРЕЗИДІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ

21 жовтня 2015 р.

Протокол № 12

**Про розгляд висновків Рахункової палати України
щодо ефективності використання коштів державного бюджету,
виділених Національній академії аграрних наук України на підготовку наукових
кадрів у 2013–2014 роках та I півріччі 2015 року**

Розглянувши рішення Рахункової палати України про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Національній академії аграрних наук України на підготовку наукових кадрів від 08.09.2015 р. № 4-3, Президія Національної академії аграрних наук зазначає, що в останні роки чисельність прийому для навчання в аспірантурі оптимізовано до 270 осіб на рік. Більш широкого застосування набуває практика підготовки аспірантів за цільовими напрямками.

Протягом двох останніх років скоротилася кількість аспірантів, які відраховувались до завершення повного курсу навчання. Щорічно захищається близько 160 здобувачів наукового ступеня кандидата наук і більше 20 докторів наук. Збільшилась частка випускників аспірантури, які працевлаштовані в установах мережі Академії.

В рік закінчення аспірантури захищається менше 10% випускників. Протягом одного року після закінчення аспірантури захищається 28%, в період від 2 до 15 років здобувають науковий ступінь ще 34% випускників, що пов'язано як із процедурою захисту дисертацій, так із іншими об'єктивними причинами. Однак майже третина випускників після закінчення аспірантури не захищається зовсім.

Законодавчо встановлені терміни проходження процедури захисту і отримання диплому для докторантів становлять близько 9 місяців, а для аспірантів – 6 місяців.

Безпосередньо були проведені аудити ефективності використання коштів, виділених на підготовку наукових кадрів у трьох наукових установах Академії – Інституті кормів та сільського господарства Поділля НААН, Інституті водних проблем і меліорації НААН та Інституті біології тварин НААН.

Як зазначено в рішенні Рахункової палати у зв'язку з набранням чинності з 06.09.2014 р. Закону України від 01.07.2014 р. №1556 «Про вищу освіту» на сьогодні в Україні, в основному, сформовано відповідні нормативно-правові документи у сфері формування, розміщення і виконання державного замовлення на підготовку наукових кадрів. Однак, Наказ Міністерства освіти і науки України, Міністерства фінансів України, Міністерства економіки з питань європейської інтеграції України від 01.12.2003 № 798/657/351 не врегульовує порядок надання платних послуг бюджетними науковими установами, зокрема, з підготовки понад державне замовлення аспірантів і докторантів, оскільки посилається на нормативно-правові акти, що втратили чинність. Також необхідно внесення відповідних змін до статуту Академії для врегулювання порядку надання платних послуг бюджетним установам з підготовки понад державне замовлення аспірантів і докторантів. Проект відповідних змін до Статуту НААН надіслано до Міністерства аграрної політики та продовольства України для винесення на розгляд Кабінету Міністрів України відповідно до Регламенту Кабінету Міністрів України. Водночас, внутрішній аудит використання коштів державного бюджету, виділених на підготовку наукових кадрів, Академією не проводився.

Незважаючи на затвердження у 2013 році законодавчих актів з формування та виконання державного замовлення на підготовку наукових кадрів, на сьогодні МОН не розробило та не затвердило спільно з Міністерством економіки та Мінфіном Порядок розрахунку закладами, установами з метою підготовки за державним замовленням

З оригіналом згідно:

Заступник головного вченого секретаря

Л.О. Тимченко



одного кваліфікованого робітника, фахівця, аспіранта, докторанта, слухача за освітньо-кваліфікаційним рівнем, науковим ступенем, спеціальністю, напрямом підготовки, галуззю знань, видом економічної діяльності, професією та формою навчання на плановий рік. Як наслідок, відсутній взаємозв'язок між затвердженими обсягами державного замовлення і коштами, передбаченими на їх виконання.

Щодо складання паспортів бюджетних програм, НААН листом від 31.08.2015 р. подала на погодження Міністерству фінансів України проект змін до паспорта бюджетної програми за КПКВК 6291060 на 2015 рік та проект наказу про його затвердження. У зазначених змінах відображено обсяги надходжень до спеціального фонду за підготовку наукових кадрів понад державне замовлення за рахунок власних надходжень наукових установ НААН та визначено результативні показники.

Розпорядженням НААН від 22.06.2015 р. № 36-р. зобов'язано Відділ наукових кадрів та аспірантури забезпечити формування щорічного плану прийому до аспірантури і докторантури також і за спеціальним фондом державного бюджету з подальшим відображенням показників в бюджетному запиті, паспорті бюджетної програми та у звіті про виконання паспорта бюджетної програми.

У паспорті бюджетної програми на 2015 рік за КПКВК 6591060 «Фундаментальні дослідження, прикладні наукові і науково-технічні розробки, виконання робіт за державними цільовими програмами і державним замовленням у сфері агропромислового комплексу, підготовка наукових кадрів, фінансова підтримка технічного забезпечення наукових установ, розвитку наукової інфраструктури та об'єктів, що становлять національне надбання» Національна академія аграрних наук України метою бюджетної програми визначила підготовку наукових кадрів вищої кваліфікації.

Відбір виконавців державного замовлення у НААН у 2014 та 2015 роках проводиться конкурсною комісією, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 20 травня 2013 р. № 363.

В окремих установах мали місце порушення вимог Положення щодо кількості аспірантів і докторантів, прикріплених до одного наукового керівника чи наукового консультанта. У 2013–2014 роках в наукових установах кандидати наук призначались керівниками одночасно трьох і більше аспірантів, а доктори наук – понад п'яти аспірантів і докторантів (в Інституті кормів та сільського господарства Поділля НААН прикріплено від 6 до 8 аспірантів). Також під час аудиту виявлені випадки переведення аспірантів на наступний рік навчання без їх атестації та відповідних наказів керівника; відсутність в індивідуальних планах вимог щодо складання кандидатських та додаткових іспитів (Інститут водних проблем та меліорації НААН).

Більшість інститутів не дотримувалися вимог щодо термінів розміщення оголошення про прийом до аспірантури і докторантури, як цього вимагає Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів.

У значній кількості наукових установ аспірантами і докторантами не виконуються зобов'язання щодо захисту в установлений термін дисертації або подання її спеціалізованій вченій раді. Отже, неефективно використовуються бюджетні кошти і не досягається кінцева мета підготовки наукових кадрів – задоволення економіки та суспільства у наукових кадрах вищої кваліфікації, підвищення освітнього та наукового потенціалу нації.

Крім того, проведений аудит у наукових установах НААН, зокрема в Інституті водних проблем і меліорації НААН, засвідчив недотримання вимог Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ (постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 № 228) щодо розрахунків видатків на стипендію та оплату наукового керівництва. Також з порушенням бюджетного законодавства використовувалися кошти загального фонду, зокрема за напрямом використання коштів «Підготовка наукових кадрів» за КПКВК 6591060 економія коштів, яка передбачалася на виплату стипендії, була використана на заробітну плату.

Звітні матеріали, що подавалися на розгляд Рахункової палати України формувалися на підставі даних, поданих науковими установами в інформаційних звітах до Академії. Однак, в звітах наукових установ, поданих до органів державної статистики за місцем розташування (форма №1-НК), виявлено розбіжності у 6 наукових установах щодо фактичного прийому, випуску і захисту дисертацій аспірантів.

У 2013–2014 роках за виконання індивідуального плану та з інших неповажних причин науковими установами відраховано 42 аспіранти (в т.ч. з відривом від виробництва – 16) та 3 докторанти, на яких витрачено 656,6 тис. грн (2013 рік – 318,6 тис. грн, та 2014 – 338,0 тис. грн). Лише в Інституті водних проблем і меліорації НААН (за результатами претезійно-позовної роботи), за висновками аудиту Рахункової палати України, відрахованим аспірантам відшкодовано витрати у сумі 24,6 тис. грн. В інших

З оригіналом згідно:
Заступник головного вченого секретаря



Л.О. Тимченко

установах Академії таке відшкодування не здійснювалося. Однак, всі інститути при укладанні угод вносили до них умови щодо відшкодування вартості навчання у випадку дострокового відрахування аспіранта без поважних причин, або відмови його працевлаштовуватись на роботу за направленням Академії.

Аналіз звітних матеріалів про роботу аспірантури і докторантури за 2013–2014 роки та I квартал 2015 року, а також якісний склад кадрового потенціалу установ Академії свідчать, що навіть в 32 інститутах, де функціонує аспірантура і докторантура, і де щорічно захищається понад 150 аспірантів і до 20 докторантів, чисельність докторів наук збільшилась незначно, а кандидатів наук навіть зменшилась.

Враховуючи необхідність забезпечення випускників аспірантури і докторантури посадою за спеціальністю, за якою захищена дисертація, Академією запропоновано ініціювати внесення змін до п. 9 Заходів щодо економічного та раціонального використання державних коштів, передбачених для утримання органів державної влади та інших державних органів, утворених органами державної влади підприємств, установ і організацій, які використовують кошти державного бюджету (постанова КМУ від 01.03.2014 р. № 65). Зокрема, внесена пропозиція передбачити можливість збільшення штатної чисельності працівників наукових установ за рахунок випускників аспірантури і докторантури.

Значна частина випускників аспірантури, які були працевлаштовані за направленням Академії, через певний час з різних причин змінюють місце роботи, а на їх місце в установах зараховуються випускники вищих навчальних закладів. Внаслідок такого стану виникають серйозні труднощі при доборі кандидатур до резерву кадрів на посади керівників інститутів і дослідних станцій, завідувачів відділів і лабораторій, обмежена участь молодих учених у віці до 35 років у конкурсах на здобуття іменних стипендій і премій.

Президія Національної академії аграрних наук України
ПОСТАНОВЛЯЄ:

1. Висновки Рахункової палати України відповідно до рішення щодо результатів аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Національній академії аграрних наук України на підготовку наукових кадрів у 2013–2014 роках та I півріччі 2015 року, взяти до відома.

2. Зобов'язати академіків-секретарів відділень та керівників наукових установ здійснити заходи щодо усунення наявних недоліків у підготовці наукових кадрів, провести детальний аналіз забезпеченості кадрами наукових підрозділів установи з урахуванням їх спеціальностей і **до 1 грудня 2015 року** подати до Президії НААН всебічне обґрунтування реальної потреби у підготовці кандидатів і докторів наук в розрізі спеціальностей і галузей науки на 2016–2018 роки.

3. Академікам-секретарям відділень **до 1 грудня 2015 року** відпрацювати пропозиції щодо формування комплексної системи підготовки наукових кадрів в установах Академії.

4. При укладанні державних контрактів на підготовку наукових кадрів у 2016 році дотримуватися форми, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України № 647 від 30 травня 2013 р. Відділу наукових кадрів і аспірантури (Шевцова О.Л.) розробити типові відомчі форми.

5. Відділенням НААН разом з Науково-організаційним управлінням (Минка А.П.), Відділом прогнозування бюджетних програм та фінансового забезпечення (Паляничко Н.І.), Відділом наукових кадрів і аспірантури забезпечити відображення у бюджетних запитах НААН та у паспортах бюджетних програм і інформаціях про виконання паспортів бюджетних програм надходження від підготовки аспірантів (докторантів), які навчаються на умовах контракту із замовником. Зобов'язати наукові установи подавати розрахунки обсягів надходжень до спеціального фонду за підготовку наукових кадрів (понад державне замовлення) та підготовку до захисту дисертацій.

6. Керівникам наукових установ:

- забезпечити ефективне цільове використання бюджетних асигнувань, виділених на підготовку наукових кадрів та забезпечити контроль за рівнем підготовки документів і вжити відповідних заходів для підвищення рівня кваліфікації відповідних працівників з метою недопущення порушень бюджетного законодавства;

- **протягом двох місяців** провести детальний аналіз стану підготовки дисертаційних робіт аспірантів перед їх роками випуску, які працюють в науковій установі, надати їм практичну допомогу (забезпечити) сприяти завершенню ними дисертаційних робіт і

З оригіналом згідно.

Заступник головного вченого секретаря

Л.О. Тимченко

поданню їх до кінця 2015 року до відповідних спецрад для захисту і здобуття наукового ступеня кандидата наук;

- при укладанні контрактів на навчання за рахунок коштів державного бюджету України, крім калькуляції кошторисної вартості робіт, протоколу узгодження договірної ціни, розрахунку видатків коштів на ці цілі, обов'язково включати до них кількість аспірантів і докторантів за галузями науки, яка після затвердження не може бути зміненою;

- спрямувати діяльність на забезпечення дієвості системи підготовки кадрів, в першу чергу за рахунок підвищення вимог при доборі абітурієнтів для вступу в аспірантуру на конкурсній основі з обов'язковим укладанням з ними угоди на навчання і працевлаштування за направленням Академії;

- забезпечити переведення аспірантів на наступний рік навчання лише після проведення атестації та відповідних наказів керівника, контролювати наявність в індивідуальних планах роботи вимоги щодо складання кандидатських і додаткових іспитів;

- щорічно після закінчення навчання в аспірантурі і докторантурі здійснювати персональний розподіл випускників, що навчались за рахунок коштів Державного бюджету, для чого за місяць до закінчення аспірантури і докторантури подавати до Президії НААН розподільчі відомості, за якими кожному випускнику надаватиметься відповідне направлення для працевлаштування;

- забезпечити подання достовірної інформації до органів державної статистики (форма № 1-НК) відповідно до поданих інформаційних звітів до Академії.

7. Вченим радам і керівникам інститутів, в яких ведеться підготовка молодих науковців через аспірантуру і докторантуру:

- чітко дотримуватись Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів в частині кількості аспірантів і докторантів, прикріплених до одного наукового керівника;

- науковими керівниками, як правило, призначати докторів наук з тим, щоб протягом встановленого періоду навчання аспірантом була підготовлена і захищена кандидатська дисертація;

- формування тематики дисертаційних робіт аспірантів здійснювати відповідно до розроблених НААН пріоритетів досліджень за галузями знань;

- дотримуватись вимог щодо термінів розміщення оголошення про прийом до аспірантури і докторантури, як цього вимагає Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів;

- з метою підвищення рівня наукових досліджень аспірантами і докторантами, якості дисертаційних робіт систематично проводити цільові навчання з питань методики дослідної справи.

8. Керівникам наукових установ, головам спеціалізованих вчених рад із захисту дисертацій особливу увагу звернути на якісний і кількісний склад спецрад, значно підвищити вимоги до наукових керівників і наукових консультантів та офіційних опонентів, а також щодо актуальності та практичного значення дисертаційних робіт здобувачів, не допускаючи формального підходу до оцінки якості дисертаційних робіт на всіх етапах їх розгляду.

9. Відділу внутрішнього аудиту (Щербатюк В.М.) забезпечити проведення внутрішнього аудиту використання коштів державного бюджету, виділених НААН на підготовку наукових кадрів.

10. Контроль за виконанням постанови покласти на віце-президента – головного вченого секретаря НААН А.С. Заришняка.

Президент

Я.М. Гадзало

Віце-президент –
головний вчений секретар

А.С. Заришняка

З оригіналом згідно:

Заступник головного вченого секретаря

Л.О. Тимченко

